

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

77. ÅRGANG

4. DESEMBER 1965

A V I N N H O L D E T :
FRA OSS TIL DERE (LEDER) - ADVENTSSTOFF - EN KUNST-
NER OG EN PAVE - BLIKK PÅ TIDEN - FILM - VIETNAM-
APPELL - KONSILNOTATER - LESERNE SKRIVER

NR
23

NESTE NUMMER UTKOMMER 11. DESEMBER 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 5.—11. des.

Uken 12.—18. des.

2. SØNDAG I ADVENT.

Epistel: Rom. 15, 4—13.

Evangelium: Matt. 11, 2—10.

Det er tre forgrunnsfigurer som blir fremstillet for oss i adventstidens tekster. Først er det profeten Esaias som vi møter i imbredagenes lesninger og også sitert av Paulus i dagens epistel: «Det skal komme et rotskudd av Jesse». Han skal være den lovede Messias, Israels håp. Denne profeti er blitt fullbyrdet, sier Paulus, men nå lever vi i håpet om Kristi gjenkomst. Og han ber om at håpets Gud måtte fylle oss med all glede og fred i vår tro, slik at vi kan bli rike i håpet ved den Hellige Ånds kraft. — Den annen skikkelse møter vi i dagens evangelium — det er Johannes Døperen som fra fengslet sender ut sine disipler for å spørre om Kristus virkelig er han som skal komme eller om de skal vente en annen. Jesus tar bort hans uro — og gir samtidig Johannes en vakker «attest».

Tilsist har vi Maria — hun som bærer Guds Sønn ved sitt hjerte og fremfor alle lever i håp og forventning. Og vi følger henne i denne tiden frem til jul.

MANDAG: *Nikolaus*, biskop av Myra i Lilleasia og bekjenner († ca. 350).

TIRSDAG: *Ambrosius*, biskop av Milano og kirkelærer, hvis personlighet fikk meget å bety for blant andre den unge Augustin († 397).

ONSDAG: *Marias uplettede unnfangelse*. Festen er i Østkirken kjent tilbake til det VI. og i Vestkirken til det IX. århundre. Vi feirer det mysterium at Jesu mor ikke bare var fri for all personlig synd, men at Gud ved en særskilt nåde alt fra unnfangelsens stund bevarte sin Sønnens mor fra arvesynden og dens følger. I Marias liv var Jesu frelsende kraft virksom fra første stund av.

TORS DAG og FREDAG er feriedager.

LØRDAG: *Damasus I*, pave. Han ga kirkefaderen Hieronymus oppdraget å oversette Bibelen til latin - den såkalte Vulgata († 384).

3. SØNDAG I ADVENT.

Epistel: Fil. 4, 4—7.

Evangelium: Joh. 1, 15—28.

Adventstidens liturgiske farve er fiolett, men for å betegne denne søndagens spesielle karakter, går den i dag over til rosa (der slike messeklær finnes) — noe den bare har til felles med «Laetare»-søndagen i fastetiden. Inngangsverset på denne søndag «Gaudete» er hentet fra Filipperbrevet — «gledens brev», og epistelen gjentar ordene: «Gled dere i Herren alltid, atter vil jeg si, gled dere... Herren er nær!»

Ja, Herren er nær, og i dagens evangelium maner døperen Johannes oss til å forberede hans komme idet han siterer profeten Esaias som sier: «Jeg er en røst som roper i ørkenen: Gjør Herrens vei jevn». Enhver av oss trenger å «jevne vår vei» for Herren — å forberede våre sinn for Hans komme...

MANDAG: Lucia, jomfru og martyr. Ble drept på Sicilia under keiser Diokletians forfølgelser, troelig år 303.

TIRSDAG leser vi søndagens messe.

TORS DAG: *Eusebius*, biskop og martyr. Forsvarte Kristi guddom mot arianerne († ca. 370).

ONSDAG, TORS DAG og FREDAG er *Imbredager*, og disse dagers evangelier får oss til å gjenoppleve Marias ventetid fra bebudelsen til jul da hun bar menneskehetens frøer frem. Barnet hun bar var den Emmanuel profeten Esaias hadde forutsagt: «Se, en jomfru skal bli fruktsommelig og føde en sønn, og hun skal gi ham navnet Emmanuel, det er: Gud med oss.» Det er Esaias lesningene er hentet fra, og for oss som kjenner oppfyllelsen av hans profetier, settes hele frelseshistorien inn i sitt rette perspektiv. Imbredagenes messetekster er vel verdt å fordype seg i.

GUØSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	9.00	10.30
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssongt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 671	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII (St. Elisabeth Istitutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.

Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

FRA OSS - TIL DERE

Neste nummer av «St. Olav» blir et sterkt utvidet julenummer — gjennomillustrert og med mange «gode navn». Det er et eksperiment: I stedet for «Kimer i klokker», det hittil årvisse katolske juleheftet, lager vi et julenummer med ekstra tyngde og bredde — en trykksak vi håper vi kan være bekjent av, som en ekstra hilsen til våre lesere. Abonentene får selvfølgelig dette nummer sendende, som punktum for sin årgang 1965.

Men —

Med hjertet i halsen og en viss bekymring for vår alltid problematiske økonomi, lar vi dessuten trykke et betraktelig *ekstra-opplag* av dette julenummeret, forsyner det med et nytt og vakkert omslag, og — stoler frimodig på at mange av våre lesere også er våre venner. Heftet må selges, forøvrig til en meget rimelig pris, og leses, også utenfor bladets nåværende lesekreter. Både for dets egenverd, og for å gi «St. Olav» mange nye bekjente. Noen av dem kan kanskje finne på å tegne abonnement til nyttår — kort sagt: Vi setter ikke grenser for våre mangehånde forhåpninger.

Blir vi skuffet?

De fleste av dem som leser dette har — om vi ikke tar ganske feil — et «julehilsen-problem» i den måneden vi nå er gått inn i. Vi har vel alle en god del mennesker som vi gjerne ville sende noe *litt* mer meningsfylt til jul enn topplue-dverger sittende på en griserygg. Det nevnte heftet er en god og overkommelig løsning på det problemet. Det vil bli solgt ved kirkene etter høymessen de siste søndagene før jul. Og det kan bestilles direkte fra St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. De som i tide skaffer seg noen eksemplarer — helst en liten bunke! — sitter ikke oppradd innunder jul og funderer: Hva skal jeg sende til denne eller hin — som kanskje husket oss, mens vi glemte. Eller som glemte oss, mens vi husket.

Mange lesere sender oss hyggelige hilsener i årets løp, over en eller annen ting de har satt pris på, eller over bladets «linje» i sin helhet. (Noen sender oss også mindre oppmuntrende brever, som vi — så langt vi finner dem saklig begrunnet — får ta opp i våre nyttårs-forsetter!) Blant vennene er der ikke få som gjerne ville gjøre «St. Olav» videre kjent og lest. Her er deres sjanse — forøvrig kombinert med greie og praktiske fordeler for dem selv.

Hvordan løper så dette eksperimentet av? Sant å si: Vi aner det ikke. Kanskje har vi trykt for *mange* ekstra-eksemplarer — da blir vi sittende igjen med en bokstavelig talt «dyrekjøpt» erfaring og må kanskje la

det bli med det. Kanskje har vi (tvi-tvi!) trykt for få — da vet vi noe nyttig til neste år. Kort sagt: Vi er spent.

«I 1963 kjøpte det norske folk aviser og ukeblad (163 aviser og 1500 blad) for godt og vel 300 millioner kroner» skrev forfatteren *Nils Johan Rud* nylig i en artikkel. «St. Olav»s del i de 300 var, som enhver kan forstå, farlig mikroskopisk både i 1963, 1964 og 1965. Noe mirakel venter vi ikke akkurat for 1966 heller. Men som alle redaksjoner vil vi selvfølgelig gjerne nå lengst mulig med det vi strever med. Leserne kan hjelpe oss med det. Vårt julenummer er en utfordring til dem. Eller la oss skrive det enda presisere: *Til Dem!*

Så kan det kanskje være ikke helt ubetimelig å minne enda engang om hva vi vil: Skape et fjortendaglig møtested mellom livets spenningsfylte kontraster: Sjelens indre, stille og verdens ytre, larmende liv. Det hjemlige, ja lokale, og det verdensomspennende og universelle. Den lille og den store sammenheng. Nettopp «sammenheng» er et nøkkelord her: Religion er ikke noe sjelens avlukke til søndagsbehov, men en helhetsforklaring av vårt samlede, faktiske liv. «St. Olav» vil, med små midler, hjelpe sine lesere til dette store: En troskap mot det evige, midt i det som forgår. Som program for et blads ledelse vil det alltid forbli «over evne», men kaller oss ikke desto mindre til å «strebe derefter». Og trøstig ber vi om og regner vi altså med en og annen håndrekning til det formål.

HRM.

Lukkede ansikter, bekymrede, anspente trekk — mennesker på vandring. Mot hva? Adventstiden minner oss om at Guds løfter er lyset over våre liv.

ADVENT ER EN ÅPEN DØR

EN BETRAKTNING AV N. R. M. OPPERMANN

«Skriv til menighetens engel i Filadelfia: Se, jeg har stilt deg foran en åpen dør.»

Johs. Åpenb. 3, 7—8.

«Se, jeg står for døden og banker. Om noen hører min røst, vil jeg gå inn til ham og holde nadverd med ham og han med meg.»

Johs. Åbenb. 3, 20.

All sann skjønnhet består i gjen-tagelse av det rette på de rette steder og med passende mellomrom. Vi kjenner det fra arkitekturens og enda mer fra musikkens verden. De uendelige komposisjoner har alle et stadig tilbakevendende grunn tema.

Var det ikke slik, kunne vi ikke ha noe kirkeår. Mer enn noe annet er det jo uttrykk for disse gjentagelsene av grunn temaet, i festenes og årstidenes vidunderlige variasjoner. Temaet er at *Gud kom*, og så blir det stadig gjentatt: *Gud fortsetter å komme*. Til dette troens og liturgi-ens årtusener gamle festspill er advent preludiet som anslår komposisjonens dypest klingende toner.

De to skriftstedene fra Johannes Åpenbaring som er satt over disse linjer kjenner vi alle godt. De taler om to dører.

Den ene har Gud skapt, så den ikke mer kan lukkes. Den andre er en åpen dør, som mennesket er herre over. Vi merker også lett den adventsklangen som ligger i ordene, advent har en hel del med åpne dører å gjøre. Først og fremst betyr advent at nå lukkes det opp til et nytt nådens år, med alt som det vil bringe.

Nest etter lys og ild er det visst ikke noe som virker så lokkende på mennesker som åpne dører. Selv der hvor mennesket eier det velvære av frihet som ligger i å «være utenfor» lokker den åpne dør, selv i den fattigste hytte. Man går inn, ikke for å finne noe, men bare for å gå inn.

Billedlig talt er det hver dag åpne dører som kaller på oss. Det hører til det mest karakteristiske for vår tids tilværelse at det *kalles* på mennesket. Hver gang vi selv innbyr et medmenneske vet vi også at vi har innlatt oss i en konkurranse. Det enkelte menneske er så efterstrebet at det for å kunne velge, si ja og nei på de rette steder, kreves større klokskap og karakterstyrke enn de fleste eier.

Tenk på hvilket hell de onde makter har når de kaller. Gå gjennom gatene i storbyen hvor mennesker sjelelig og legemlig føres ut i fordervelsen. Den ene åpne dør ved siden av den andre. Men-

nesket kan ikke stå imot innbydelsene og går inn for å komme nærmere lyset og ilden derinne og bli ett med den musikk som lød så kallende ut i natten: kom hit inn, gå gjennom den åpne dør.

Slik har det vært for ham som vi kaller «den fortapte sønn», i den av Vår Herres lignelser som mer enn noen annen er et juleevangelium fortalt i lignelsens sprog. Han valgte galt og gikk gjennom de gale dører og sløste bort alt som hadde vært hans livs rikdommer.

Han fikk imidlertid selvbesinnelsens og omvendelsens nåde og bega seg på hjemveien forbi alle de ennå åpne dørene, han ble dratt mot en eneste dør, hjemmets. Intet har engstet ham mer enn spørsmålet om den nå var åpen eller lukket. Men vi vet jo alle at faren i hele sin kjærlighet og mildhet skyndte seg mot sønnen, med en åpen dør bak seg. Så fikk han lov til å gå gjennom døren i hans fars hus for å dele herligheten der inne med sin far.

Nå er vi igjen i advent og vi står foran en dør som den evige far har åpnet for oss. Lyder det ikke som et herlig adventsbudskap i Johannes Åpenbaring:

«Skriv til menighetens engel i Filadelfia: Dette sier den Hellige, den Sann-

ferdige, han som har Davids nøkler og lukker opp så ingen kan lukke igjen og lukker igjen så ingen kan lukke opp: *Se, jeg har stilt deg foran en åpen dør.*»

Det er den dør som står åpen fordi Gud kom og vedblir å komme. Måtte adventstiden forme og fremkalle den bønn fra vår sjel at vi alltid må se den åpne døren og bli kalt og dratt mot den, som av ingen andre dører.

Kunne noe annet være mulig for oss når vi som kristne holder advent og jul? Vi har kanskje ved Guds nåde fått styrke til å gå forbi syndens dører, men vi skal gjennom mangfoldige virksomheteres dører og gjennom våre venners dører.

Dette er vel alt sammen helt lovlig og godt, men det er likevel farlig. Vi vet hvordan advents- og julelarmen kan få mennesker til å glemme sin selvbesinnelse og skrittens retning mot den himmelske dør. Selv samværet innenfor vennenes åpne dører ble ofte bare samling om «oss selv og vårt eget», uten annet mål enn å «ha det hyggelig», å være seg selv nok — uten tanke for dem utenfor,

enn si for den åpnede, himmelske dør. Og det er jo nettopp advents og julens glade budskap at den står åpen.

Kanskje vil vi her som på så mangfoldige områder hvor vi bærer oss galt ad, forsøke å rettferdiggjøre oss selv, så at vi likevel med stor gjestfrihet åpner våre dører for slektninger og venner til advent og jul. Kommer vi nå til å tenke på at Vår Herre har sagt at det ikke er dem vi skal innby når vi holder gjestebud, så skynder vi oss kanskje å innby noen av de enslige og hjemløse og føler oss dermed behagelig som et medlem av den store flokk av juletidens velgjørere.

Men dermed er vi ikke ferdige. Det er nemlig en bestemt dør det gjelder å få åpnet, og det er den som adventsalmen kaller for «hjertets dør» — døren inn til vårt eget innerste. Mennesket skal gi et takknemlighetens gjensvar på de åpne himmelske dører ved å åpne denne ene dør som det selv alene er herre over. Foran den står den himmelske gjest i sin uendelige ydmykhet og banker på:

«Se, jeg står for døren og banker — om noen hører min røst vil jeg gå inn til ham og holde nadverd med ham og han med meg.»

Er det noe sted hvor den hellige skrift taler i et skjønnere adventsbilde enn dette om Guds komme til den enkelte sjel?

Han som kom og kommer står foran vårt hjertes dør. Han som åpnet for oss til de himmelske saler, han kommer til oss, som pilgrim står han ved vår dør og spør om vi vil be ham komme inn. Så ydmyk kan bare den guddommelige kjærlighet være.

Det første advent og jul dreier seg om for den kristne er derfor å forsøke å få åpnet for ham. Ingen værre dom kunne ramme oss enn at vi nøyde oss med å holde det denne verden kaller «en hyggelig jul». Og så la pilgrimmen fra himmelen stå utenfor og banke på.

☆

Adventsklokkene har ringt og snart kimes julen inn. Det betyr at det åpnes påny. Temaets grunntone gjentas.

ET BREV FRA BISKOPEN VED KONSILETS SLUTT

JOHN WILLEM GRAN
BISKOP AV OSLO
TIL
BISPEDØMMETS TROENDE

Kjære Troende.

Konsilet er gått inn i sin slutfase. Den 8. desember, på festen for Marias Uplettede Undfangelse, holdes den avsluttende sesjon. Det var på denne dag for 96 år siden at åpningshøytideligheten for det første Vatikankonsil fant sted i Peterskirken.

Den Hellige Får har oppfordret katolikker over hele verden til å gå i forbønn for at Guds intensjon med Konsilet må bli fullt ut virkeliggjort. Paven har således utpekt den 6., 7. og 8. desember til særlige bønnedager i denne hensikt. Den 8. desember klokken 10 oppfordres ganske spesielt hele den katolske kristenhet til å forene seg i bønn, samtidig med at den høytidelige avslutning av Kirkemøtet finner sted i Peterskirken eller på Petersplassen. Jeg oppfordrer alle våre troende på det varmeste til å etterkomme den Hellige Fars ønske. Vi vil både takke Herren for å ha inspirert, velsignet og stille ledet det Økumeniske Konsil og be om at Han, gjennom Sin Hellige Ånd, må bevirke dets videreføring ut i Kirkens liv.

Gitt i Rom
22. XI. 1965.

† John W. Gran
Biskop av Oslo.

Adventstidens liturgi har forventningen som grunntema: *Han kommer! Den hjelper oss til å gjenoppdage noe viktig ved Guds liv og nærvær i oss: Det er ikke noe vi «har», men noe vi får — hver dag og uavlatelig på ny. Jesu komme i dem som tror på Ham er en aldri avsluttet hendelse så lenge vi lever jordelivet — Guds lys som igjen og igjen tennes i vårt eget mørke. Slik taler mysteriene i adventsmessen til oss om livets største savn: Fornyselsen, det nye, ubrukte liv. Det finner vi ikke i oss selv. Det skaper Gud, tålmodig og barmhjertig, stadig og utholdende, i det menneske som i håpet venter på Ham. Guds trofasthet — menneskets aldri avsluttede omvendelse fra dets egen troløshet: Slik er vår lodd. Evangeliene forteller det klart: Gud, i Marias sønn, ble «håndgriplig» for noen ganske få mennesker, hans mor, hans pleiefar, Simeon, Anna, som hadde hørt Guds lofter, og visst å vente på dem i håpet.*

Obligatorisk for alle Roma-farere: Et besøk i det Sixtinske kapell i Vatikanet. Det er så visst ingen tung turist-plikt: Det er ett av de skjønneste rom i kristenheten. Hoved-attraksjonen er *ikke* Rafaels Sixtinske Madonna, men Michelangelos veldige bibelske takmalerier — en genial kunstners tolkning av veien fra Skapelsen til Dommens dag, skildret med hele Renessansens artistiske kraft og overmot.

Mennesket bak dette kjempeverket — *Michelangelo Buonarotti* — var ikke hva vi vanligvis forstår ved et «frodig renessansemenneske», men en urolig, knuget skikkelse med dype skygger og tragisk opplevde spenninger både i sitt sinn og sitt liv. Hans kunst er unnfanget og båret frem i lidelse og angst, og ofte mørkere i sin grunntone og sitt anslag enn den kristne livsfølelse gir dekning for.

Den amerikanske suksess-forfatteren *Irving Stone* skrev for noen år tilbake en best-seller-roman om Michelangelo — «*The Agony and the Ecstasy*». Den er filmet i en kjempeproduksjon som visst nå er spilleklar også for det norske marked, og som har vakt mange og blandede kommentarer der hvor den allerede er blitt vist.

MICHELANGELO – EN «SUPERMANN»?

Folk med litt filmminnsikt stusser allerede ved rollelisten. Til å spille ett av de uutgrunneligste genier i Europas kulturhistorie har amerikanerne — av alle — valgt *Charlton Heston*, den ytterst enkle og lettfattelige «superman» fra en rekke røver- og bibelfilmer i kjempeformat de siste årene. Han har spilt Moses i «*De ti bud*», Ben Hur, Johannes Døperen i «*The greatest Story ever told*» — en Kristus-film med Max von Sydow som Frelseren — også den spilleklar for Norge. Dessuten har han spilt den spanske eventyrhelten *El Cid* i praktfilmen ved samme navn — alt dette er roller hvor den atletiske og barnslige utvorteshet knapt har åpenbart noen skuespiller, enn si karakterskuespiller. Hva Hollywood spiller ut i kostbar staffasje og teknisk effekt har sjelden kunnet redde super-filmene — når de da har bibelske, litterære eller historiske pretensjoner — fra en tanketom og psykologisk behandling av sitt stoff: Det blir gjerne kulørt ukepresse og tegneserie levendegjort.

TO STERKE VILJER

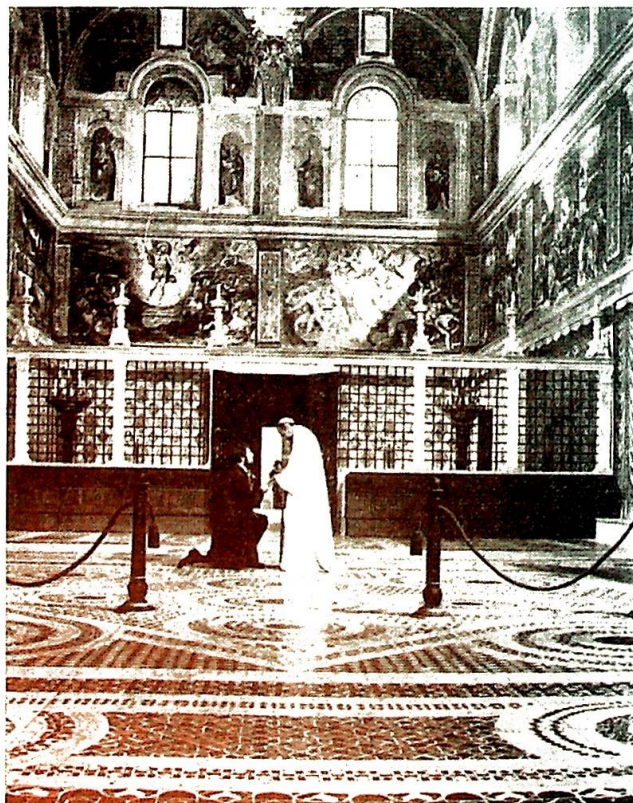
Allikevel er visst dette ingen likegyldig, enn si mislykket film. Det har muligens noen av sine årsaker i titelrollens forsvarer, ennskjønt her bør en, klok av trist erfaring, avvente bevis! Men det har fremfor alt enkelte *andre* årsaker som unektelig skjerper appetitten. For det første har manuskriptforfatteren latt det meste av Michelangelos 90 år lange liv ligge, og samler seg om de år da Sixtina-taket ble til, og malerens (egentlig var han jo billedhugger!) konflikt med oppdragsgiveren, den frodige og mektige, men ikke nettopp evangeliske pave Julius II.

Dette konsentrat gir dramatik og liv til filmen. Dessuten spilles paven av den begavede og vinnende engelske skuespilleren *Rex Harrison* — utvilsomt mest kjent som professor Higgins i «*My Fair Lady*», men i høy grad egnet

også for seriøse karakterroller. Michelangelo greide med sitt lange liv å «slite ut» hele 11 paver, men gnistene mellom ham og Roms overhode slo neppe ellers så friskt som under den stridbare Julius. Av legning var paven en verdslig realpolitiker — i et tidsavsnitt da Kirken mer desperat enn noen sinne kunne ha trengt en helgen og en profet på Peters stol. Han lot Kirken seile sin egen sjø, beskjefte seg med allianser og felttog og veldige byggearbeider — for å få penger til Peterskirken satte han den beryktede og skjebnesvangre avlatshandel i gang. Sjelden ser vi i noe menneske forenet tidens religiøse forfall og profane humanistiske triumfer — at det var i en pave og i hans omgivelser denne verdslige ånd hersket, skulle få tragiske følger. Men kunst og kultur forsto han seg altså på, og overfor Michelangelo — den ubøyelige — legger han summen av sin verdslige og geistlige autoritet i vektskålen for å få det som han vil. Slik ble han en av verdenskulturens store velgjørere og «mesener» — dessverre under en tiara.

KUNSTEN EN AVGUD?

Men filmen gir, heter det, mer enn dramaet ved sterke viljers sammenstøt. I praktfulle farveoptak møter vi Vatikanets bildeskjønne verden og vidunderet i dets kjerne: Capella Sixtina. Da Michelangelo fikk det oppdrag

Paven og kunstneren i det ferdige kapell.

EN PAVE

MICHELANGELO OG JULIUS II.

å male dets tak, svarte han avvisende at han var bildehugger og ikke maler. Han foraktet maleriet og sa at det ikke var «mannfolkarbeide», og at jo mer et maleri nærmer seg skulpturen — (og skikkelsene i Sixtina virker plastisk skulptert i lys og skygge!), desto bedre blir det. Ingen uten Michelangelo kunne visst ha skapt det geniale med et slikt syn på kunstarten.

Han brukte fire år på oppdraget — et umenneskelig slit og en ufattelig innsats allerede rent fysisk. Han måtte kjempe med innblanding og uforstand — én gang skal han ha hvelvet en full malerpøs over hodet på en plagsom kardinal!

I de siste 30 årene av Michelangelos liv er det som om han forbrenner i det lidenskapelige forsøk på å gi troen kunstnerisk uttrykk. Ingen annen kunst interesserer ham enn den som kan uttrykke menneskets forhold til Gud. Hans dypt skrupuløse natur plager ham: Har ikke kunsten vært noe absolutt — en avgud — for ham? Mange år senere dekker han også fondveggen i Sixtina med den store, skremmende Dommedagsfreske — et beveget opp-tog av alle de skikkelser troens angst og troens håp og fortrøstning kjenner — gruppert om en majestetisk Kristus, som med bydende gestus skiller godt og ondt.

I GODE HENDER?

Dette veldige stoff — kan vanlig amerikansk *super-production* løfte det? Vi gjør visst klokt, foreløpig, i bare å glede oss til den dokumentariske delen — den er overveldende nok. Produsenten *Darryl F. Zanuck* ba kloke-ligen den dyktige engelske regissøren *Carol Reed* om assistanse. Vatikanet har på sin side vist seg uhyre hjelpsomt og forekommende under opptakene, slik at tidsbildet kunne bli riktig — blant annet eksisterte jo ikke den nåværende Peterskirke dengang, og en tro kopi av Sixtina

Kunsthistoriens største enkelt-prestasjon.

måtte bygges opp — så Charlton Heston kunne få male det!

Heston har selv fortalt at man fikk gode råd og fri adgang til arkivene. Hva han ellers har på hjertet om rollen er forhåpentlig ikke typisk for hans forståelse av den: «Michelangelo var ingen trivelig fyr — på kant med alt og alle. Og det er et morsomt kuriosum, at i de årene vår film dekker, skiftet han overhodet ikke klær, strømper eller sko».

Det hører vel med, i regissørens historiske notater. Men hva foregikk inne i *sinnet* til det menneske, som i angst og raseri og ensomhet skapte det største enkeltmanns-verk i kunsthistorien?

PATER LEPPICH S. J. I NORGE

Søndag den 14. november hørte ca. 160 mennesker et foredrag av jesuiter-pater *Leppich*.

Pater Leppich kom på sin reise gjennom de skandinaviske land også til Oslo før han skulle videre til Gøteborg for å tale om sitt apostoliske arbeide. Hans navn er velkjent såvel på kontinentet som i flere syd-amerikanske land og mer enn det: Han er blitt et begrep for tusener av mennesker som har funnet veien til kirken igjen etter å ha hørt ham preke på åpen gate.

Pater Leppich ble hilst velkommen av fru Valerie Wildt som samtidig ga en kort oversikt over de sosiale tiltak som knytter seg til Pater Leppich's utrettelige bestrebelsler for å få innsamlinger istand

for å hjelpe de nødlidende, særlig i de underutviklede land.

Efter denne korte introduksjon tok Pater Leppich ordet. Foredraget som varte ca. 1 time, var bygget på det som Pater Leppich kaller «det enkle koordinatsystem av de 10 bud» konfrontert med vår egen tid. Han taler om «Evangeliets dynamit» mot Verdenskommunismens glødende ideologi. For å kunne realisere en bedre verden, søker Pater Leppich mennesker som er villig til å gå inn for hans apostoliske arbeide ved å samle seg i et lite team, det såkalte «Kernteam» som skal arbeide efter helt moderne prinsipper. Det har lyktes Pater Leppich på sine reiser over hele verden å danne slike teams i 25 forskjellige land. Alle disse

teams er samlet under betegnelsen «Aktion 365» med Pater Leppich's sekretariat i Frankfurt/Main som direksjonsentral.

Det ble konstituert et norsk «Kernteam» som skal holde kontakt med de øvrige team i de skandinaviske land og først og fremst med Pater Leppich og hans sekretariat.

Det nydannede norske Kernteam har fremdeles plass for flere som ikke hadde tid å komme for å høre på Pater Leppich's foredrag og som kunne tenke seg å gå inn for det apostoliske arbeide dette lille team skal stå for.

Interesserte kan melde seg skriftlig eller pr. telefon (41 14 59) hos fru Valerie Wildt, Stensgaten 10 A, Oslo med opp-gave av full adresse, yrke og telefonnummer.

V. W.

BLIKK på TIDEN

DE KLARE LINJER

■ Det forholder seg så artig (vi streifet det også i forrige nummer på denne plass), at de selvsamme instanser som knapt kan tøyle sin forakt overfor de fryktsomt tause kirkeledelser, *virkelig* blir forarget når det fra det hold tales, og tales fast.

Den lutherske kirkes biskoper i Norge er i et møte blitt enige om den kirkelige praksis *ikke* å vie fraskilte, og har i den anledning sendt ut et kommuniqué. Så vidt vi kan se dømmer det ingen med strenge ord eller ukjærlig forståelse. Så vidt vi kan se, holder det seg også uomtvistelig til noen beklemmende klare ord i Evangeliet. Og Kirken skal ikke definere tilpasset norsk borger-moral anno 1965, eller «normalisere» forvirringen på det nordiske «ekteskapsmarked». Den skal fortelle hva som er uforanderlig kristendom — med samt bevare sin omsorg for alle dem som ofte kommer til kort endog i å «strebe derefter».

«Dagbladet» er, som ventet, meget bøs i sakens anledning (12. november). På lederplass bebreider det kirken dens «intoleranse». Oversatt: Feilen ved kristne biskoper er at de er kristne biskoper. Bladet må visst i tilfelle forsone seg med at det er *Evangeliet* det her har meget å utsette på. For i denne sak er det nokså klart — *Sigrid Undset* undret seg engang, lenge før hun ble katolikk, over geistlige som kunne «hoppe bukk over Kristi klare ord» i et så vesentlig menneskelig anliggende. Det var mer logisk.

Et mindretall i det lutherske bispekollegium er stemt for at alle ekteskap bør stiftes ved borgerlig vigsel, idet de mener at Kirkens oppgave ikke er å godkjenne noe ekteskap, men bare å forkynde Guds ord om ekteskapet. Bladet er — på lederplass — sterkt fristet av dette «sekulariserende» alternativ. Kanskje vil det heve øyenbrynene i forbauselse ved å erfare, at det er såmenn mange kristne også. Det kristne ekteskap, i katolikkens øyne et sakrament, var engang grunnmønstrer for ekteskapsinngåelse også i vår kultur. Det er det snart avgjort ikke lenger. Og «Folkekirken» kan komme til å bli en uholdbar vid kappe over både det ekteskap som bevisst inngås foran Gud, og det ekteskap som — forøvrig også ofte i «lukt og ære», og med krav på respektfull sympati fra kirke og kristenfolk — inngås på andre premisser enn de høyst konkrete vi finner i Evangeliet. I mange norske miljøer er denne tvetydighet forlengst tilfellet. «Dagbladet» og kirken har kanskje for én gangs skyld en felles interesse: Kritisk å vurdere gjeldende praksis — og trekke slutninger som skaper sanne og klare linjer.

PÅ AVSKJEDENS DAG

■ I tråd og flukt med dette: Prognosene for hva som skjer, når (hvis) Kirke og Stat skiller lag, er ofte pessimistiske på kirkelig hold. Kanskje for pessimistiske. Vel kan man undres hva det kirkelige liv, *uten* den offisielle statskirkelighet, ville bli i eksempelvis det 10 000 mennesker store sognet Bøler ved Oslo, der nylig bare 0,54% av den teoretiske menighetsmasse viste såpass interesse for kirkens vel, at den bekvemmet seg til å delta i valg på menighetsråd. Til gjengjeld kan det svares, at nettopp det fiktive og teoretiske ved denne enorme «menighet» — dåp, konfirmasjon, kirkebryllup og kirkelig gravferd til tross — kanskje er det meste av forklaringen på denne sviktende ansvarsbevissthet.

I Sverige, der avkristningen vanligvis vurderes som lengere kommet enn i Norge, har en Gallup-undersøkelse — nokså

overraskende — gitt de kirkelige pessimister ettertrykkelig urett. Et ganske stort og angivelig representativt utsnitt av det svenske folk ble stilt det entydige spørsmålet hvorvidt de ved en adskillelse av kirke og stat ville ta det skritt å skrive seg inn i sin menighet, med de forpliktelser det innebærer, åndelig og materielt. Svaret er mildt sagt interessant, ikke minst på bakgrunn av en presse og en opinionsdannelse der kirken nokså jevnt over arrogant avskrives som en død faktor. Se litt nærmere på disse talende tall:

Ja	60 % (ja 60!)
Nei	28 %
Tvilende	12 %

Av de 72% som enten *avgjort* ville, eller *muligens* ville slutte seg til en svensk luthersk frikirke, svarte 47% at de var beredt til å betale en «medlemsavgift», mens 15% her var uvillige og 10% tvilende.

Statskirkelighetens avvikling i de nordiske land er selvsagt ingen *entydig* fordel, fra kristendommens synspunkt. Men vurderinger som denne bidrar til å overbevise en om at den trolig har flere plus enn minus, at utviklingen vil gjøre dette mer og mer sant, og at skilsmissen stat—kirke i alle tilfeller vil melde seg som en historisk og sosial uavvendelighet før eller senere. Den katolske kirke er, allerede for et halvt århundre siden, enkelte steder blitt *påtvunget* en slik adskillelse. Den norske kirke gjør klokt i å unngå en slik bevisstløshet, og tvært om positivt å forberede en ny og fastere grunn under sitt virke i det norske folk.

LITTERATUR OG PØLSER

■ «Communitas» heter en kristelig studentavis som redigeres med adskillig åpenhet og nerve av Notto R. *Thelle* og Øivind *Eide*. I dens novembernummer snubler vi over et intervju med forfatteren *Alfred Hauge*, som i parentes bemerket har avtvunget ellers «kirkefremmede» lesere adskillig respekt, ikke bare ved sine velskrevne romaner, men også ved en bok av året — «Det lyse fastland» — der denne rogalending, med røtter i jær-pietismen, — taler med intelligent takknemlighet og ubrudt kjærlighet om livsmønstre som er lite gangbar vare i hovedstadskritikken, og ellers viser seg som en klok kulturkritiker.

Alfred Hauge: God diktning — prima pølser!

På bakgrunn av de mange tråkige og ukunstneriske «kristelige» romaner i julelitteraturen leser en med anerkjennelse hans uttalelser om den kristne diktning. «Lag ikke «kristen diktning», sa Jacques *Maritain* engang, «vær kristen — og dikt!» Alfred Hauge gir den samme tanke en pussigere formulering: «Den kristne forfatters primære «misjon» er å skrive godt, som den primære «misjon» en kristen pølsemaker har, er å lage prima pølser.» Og om den kristne forfatter og forkynnelsens hensikt sier han dette vesentlige:

«— En dikter skal og kan og må skrive ut fra sin egen virkelighetserkjennelse, og han kan ikke «tilsikte» noe utenforliggende uten å fuske. Diktningen framtrer nemlig alltid som et produkt av erkjennelse og liv. Det primære siktepunkt blir dermed ikke å *skrive* kristelig, men å *være* kristen, dvs. leve i den virkelighet som Kristus har åpenbart.

— Vi vet at det finnes en «verdslig» tendensdiktning. Kan man tale om en kristelig sådan?

— Det eksisterer intet annet enn tendensdiktning. Hvor den hevdes ikke å eksistere, manifesterer den seg i kraft av sitt fra-

vær, i tomheten og destruksjonen, som kanskje er det mest markante trekk ved samtidens litteratur. Altså: All kristen diktning er tendensdiktning, fordi noe annet er en umulighet.

— Hva med kristelige romaner i lettvekter-klassen? Er de til oppbyggelse eller bare til tidtrøyte?

— Den slags romaner som jeg antar De sikter til, interesserer meg ikke, og jeg kan derfor vanskelig ha noen fiksert mening om dem i det hele tatt. For enkelte lesere vil de kanskje være til «oppbyggelse», for andre til «tidtrøyte» alt etter legning, behov og utviklingsstadium. Men for i alle tilfelle å gi en slags svar: Det lettvektige kjeder meg og kan derfor ikke tjene meg til tidtrøyte. Enda mindre kan det likegyldige tjene meg til oppbyggelse.

— Hva krever publikum av en kristen forfatter? Er forfatteren redd for å sjokkere dette?

— Publikum «krever» visstnok vidt forskjellige ting. Hvis man skulle lytte til utenforliggende krav, kom man aldri så langt som til å sette penn på papir — for ikke å snakke om å fullføre en bok! — Jeg er ikke redd for å sjokkere, men jeg har heller ikke noe ønske om å sjokkere. Jeg har helt andre hensikter med å skrive.

— Hvordan ser en kristen forfatter på seg selv når han sammenligner seg med andre skrivende folk?

— Jeg kan ikke tenke meg at kristne forfattere går omkring og «sammenligner seg med andre skrivende folk» — det ville være uhyre tåpelig. Et tema engasjerer meg, jeg skriver om det, jeg gjør min jobb så godt jeg kan. Det er det hele.»

Visst er det det.

LUTHERANER I ROM

■ Lederen for de religiøse sendinger i NRK, pastor Sigurd Lunde har vært i Roma og sett på Vatikankonsilet, med mikrofonen i hånden. Det har foreløpig avfødt to ting. Den første var en reportasje i radioen 25. november, som var et mønster på spenstig, saklig og eksakt informasjons-innsats — forbillig både i sammensetning og detaljer. Den andre er en leder-artikkel i presteorganet «Kirkebladet» (20. november), der pastor Lunde innfører en bestemt forment randbemerkning til sine inntrykk, innsiktet på sine trosfeller. Den ånder også av sympatisk redelighet og nøktern økumenikk.

Efter å ha fastslått reformens realitet i Roms kirke, skriver han:

«Dette burde vi glede oss over. Men ikke alle protestanter gleder seg. Mange så nok helst at alt ble ved det gamle, at Romerkirken virkelig var, og alltid ville være, middelalderkirken, slik Luther og Calvin opplevde den, og slik vi fremdeles oppdrar våre barn og unge til å se på den. Så ville det være enklere å holde klare linjer og beskytte folket mot katolsk innflytelse.

Slik kan vi ikke forsvare å stille oss når vi møter en kirke som ransaker seg selv og møter vår egen kirke med respekt og vilje til forståelse. Romerkirken har revidert sin holdning til oss. Burde vi ikke revidere vår holdning til den?

Her er ikke tale om å gi kjøp på grunnleggende reformatoriske prinsipper. Vatikankonsilet har ikke bragt dogmatiske sensasjoner. Det er sannelig fremdeles nok for en luthersk kristen å ta avstand fra. Noen som helst form for kurtisering skal vi ha oss frabedt. Jeg har hørt kjente katolikker uttale seg meget kjølig om katoliserende prester. Nei, la oss stå for vår overbevisning. Den katolske kirke skal nok stå for sin.

Men burde vi ikke se litt nøyere på to ting: vår holdning, og vår undervisning. Burde vi ikke gå inn for å lære de ikke-lutherske kirkene virkelig å kjenne, i en ærlig dialog med deres representanter? Burde vi ikke be — i fullt alvor — for hverandre? Og burde vi ikke sørge for at våre barn får en saklig opplysning om Romerkirken, det vil si en opplysning som for det første er korrekt, for det andre tilstrekkelig, for det tredje legger mer vekt på Vatikankonsilets moderne katolisisme enn på middelalderens?

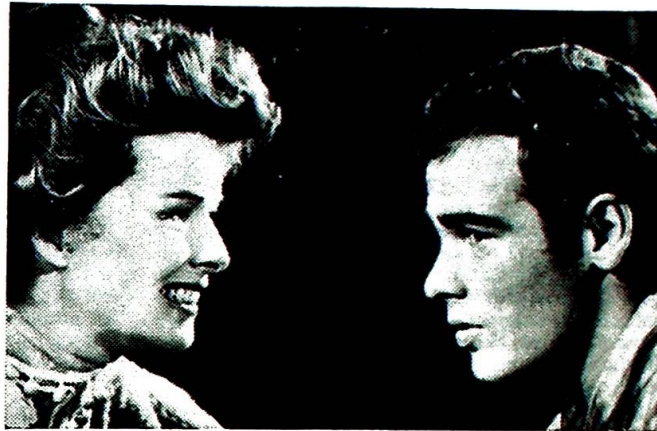
Vi burde være enige med katolikkene om at en ny innstilling til annerledes troende ikke bare er i pakt med sanne toleranse-prinsipper, men også i pakt med de enkleste kristelige krav.

Vi får ikke glemme det åttende bud, nota bene: med Luthers forklaring.»

(Forts. n. side)

«LANG DAGS FERD —»

Mor og sønn (Katherine Hepburn og Dean Stockwell).

Folk liker ikke «trist» film og teater — og det er, i en tragisk tid som vår, vanskelig å bebreide dem, selv når det er betydelig og egentlig berikende kunst de går glipp av. Den store amerikanske dikteren Eugene O' Neill's opprivende familiedrama «Lang dags ferd mot natt», i Sidney Lumet's faste regi, sto ikke lenge på plakaten, tross store lovord fra kritikere — når dette leses er den allerede på reprise kinoene. Det er riktignok «filmet teater» — men for et teater!

«Lang dags ferd» oppført først etter dikterens død (i Norge ypperlig tolket av Tordis, Alfred og Torolv Maurstad i en minneverdig teaterforestilling) er en skildring av O'Neills barndoms- og ungdomsmiljø. De lyse sidene ved denne familien har han tolket i en sjarmerende komedie — «Lykkelige ungdom». Men her møter vi nattsiden, i sin konsentrerte ulykke nesten over grensen for hva vi kan ta. Mennesker som, beskyttet av Forsynet, har lurt på hva det selvmotsigende ordet «kjærlighetshat» egentlig betyr, vil her få to og en halv times anskuelsesundervisning i dets farlige innhold. Disse menneskene holder av hverandre, men i en jungel, nei et fint avstemt og alment vedtatt mønster av løgn, som forsvar mot den grusomme virkelighet. De lyver for seg selv og de lyver for hverandre — det siste inntil en slags rutinert tilpasset liturgi. For de orker ikke sannheten. Ikke alene, ikke i fellesskap.

Den er da også skremmende. Faren er en fallert aldrende skuespiller som med adskillig hul patos dekker over at han har forrådt sin kunst og har fått sparsomhet på hjernen. Moren er narkotiker og lystløgner — et av dramaets uhyggeligste effekter er hennes smilende, overspente pseudo-overskudd når hun kommer ned trappen, efter å ha vært ovenpå og «ordnet håret» — flyktet fra den grusomme virkelighet inn i morfinens trøst. Eldstegutten Jaimie er knust av denne tragedien og vet seg brudd og mislykket. Yngstegutten Edmund (egentlig O'Neill selv) har fått tuberkulose og kastes frem og tilbake mellom de tre andre i en stadig brå veksel mellom kjærlighet og ødelegelseslyst. O'Neill, som har lært meget av Fader Ibsen, gir oss med hensynsløs oppriktighet en studie i hva som skjer når en familie samlet går under, vel vitende om hva som skjer, og stirrende i håpløs smerte inn i hverandres vidtåpne, skremte øyne. Og som Henrik Ibsen hever han det fra snusket til tragediens vingesus, det plan som vekker vår medfølelse og vår

(Forts. n. side)

«UTE AV ØYE — UTE AV SINN»?

■ Med fin medfølelse skriver forfatteren Odd Hølaas («Aktuell» 20. november) noen linjer om de *gamles* situasjon i omsorg-samfunnet, ut fra de samme blandede følelser av anerkjennelse og skepsis som vi selv ikke sjelden har luftet overfor vår sosialpolitikk på dette området:

«Egentlig burde kyndigere folk enn jeg skrive om dette. Men litt har en jo sett, og en gjør seg sine tanker. Jeg kjører for eksempel forbi et hypermoderne gamlehjem i nærheten av Oslo, en bedrift innenfor nyere norsk arkitektur. Store vindusflater helt ned til gulvet, og der kan de gamle sitte innenfor og glane på de grønne plenene som alltid og punktlig blir klippet, eller på vintersnøen som aldri tar slutt. Jeg har en gammel venn oppe i Setesdalen, 92 år, kanskje den siste dølen i dalen. Kvileheimen på Bygland er statelig nok, rent overhengig bra, men han fikk ikke ha en stamp med salt sauekjøtt på rommet. Så dro han tilbake til sitt ubeskrivelige reir lenger oppe i dalen. Der bor han i mannsaldres skrot, det er bare såvidt ikke kong Oscar og dronning Sophie ikke stikker hodene opp langs veggen. Men stampen har han, og han lever...

En spør uvegerlig seg selv: Er det ikke ofte i behandlingen av gamle et skjebnesvangert møte mellom det velmente og det misforståtte. Hva gjør man for at overgangen fra det trygge vaneliv, det vi kaller et hjem, kan bli minst mulig opprivende, når anstalten med sine reglementer og ordensbud venter. Jeg snakket en gang med en sosialarbeider i Baltimore. Det er som kjent en høyst levende havneby. Han fortalte at byen hadde bygget et prektig hjem for sine gamle utenfor byen i et stort parklandskap. Der var stillhet og fred, høye trær og gressende sauer. Der flyttet de ut, og der døde de. Men byen trengte et nytt gamlehjem. Da viste byen merkelig nok den forståelse at det ble lagt nede på havnen, hvor det var liv og ferdsel, larm og leven. Der det foregikk noe. Det var nesten altfor vellykket. Der døde de aldeles ikke.

Jeg nevnte hvor vakkert det var at det første bygdene gjorde etter krigen, var å bygge hjem for sine gamle. Men prøver en å samle vårt samfunnssyn under ett, er jeg ikke sikker på at det er så vakkert. For i motsetning til italienerne, som har en ganske annen trofast følelse av at de gamle hører med i familielivet, deponerer vi dem — utenfor, men så pent som mulig. Drar en ut i nybyggerstrøkene i utkanten av Oslo, slår det en at en sjelden ser gamle folk. De lange, ferske husrekkene rommer bare hjem for to-generasjonsfamilier. Der sitter ingen gamle på trappen og mildner livet for barn og ungdom med sin visdom. Der er ingen trapper, og der er ingen gamle. En tilfeldig observasjon kan en si, men kanskje den forklarer noe av flatheten, mangelen på perspektiv, i vår etter hvert sørgelig tradisjonsløse kultur.

«Dagen går, månedene går. Jeg blir ikke videre bedre. Noen dør i hjemmet, vi har oldinger å ta av her, somme blir altså borte, men andre kommer i stedet, det virker ikke på oss etterlatte, det skal så være.» skrev Hamsun i sitt siste bittert vemodige mesterverk fra gamlehjemmet i Grimstad. Men som tydelig dokumentert hadde ikke Hamsun nedsatte sjelsevner, og han hadde sin kamp å føre. Med gru tenker en på de tusener som lever resten av sitt liv i den tomme glanende ensomheten, revet ut av fortid og sammenheng, uten kontakt.»

Det er såmenn ord med lange, lange skygger...

Frater Candidus.

På følgende side offentliggjør vi en appell som har et helt presist sikte: Melk til hungertruede barn, i et land der hungeren er bare én av mange trusler mot uskyldige — store og små. Julebudsjettet er kanskje stramt nok som det er. Men dette må få prioritet, dersom vi overhodet med samvittigheten skal kunne gå inn til vår egen trygge og sorgløse høytid.

respekt for mennesket midt i alle redslene. Over hele registeret, fra ømheten til villskapen i kjærlighet og hat, viser «Lang dags ferd» oss hvor sårbare vi er i de dypeste av menneskelivets bånd: Mann—hustru, foreldre—barn, bror—bror. Gjennom det syke skimter vi det sunne, og hvor dyrebart det er.

Den store britiske skuespilleren *Ralph Richardson* gjør med blendende dyktighet og klokskap noe av det vanskeligste i verden: En god skuespillers tolkning av en middelmådig. Den overfølsomme, nevrotiske *Katherine Hepburn* skaper med overveldende autoritet en gnistrende elektrisitet om seg allerede etter to replikker — i hennes spill er forfallet en understrekning

av det som det blir utålelig å se forsvinne i et menneske. Rollen fører da også logisk til sinnsykdommens miskunnelige tusmørke. Og som sønnene spiller *Dean Stockwell* og *Jason Roberts* storartet opp til de to store prestasjoner. Fire mennesker — et lukket, ensomt hus, så megen forspilt lykke og sannhet skimtet gjennom så megen løgn, misère og undergang.

Som sagt: For dem som har mot og krefter, og som vet at tragedien aldri egentlig er deprimerende, men rensende til forståelse og respekt for det overmenneskelige ved å være menneske.

X.

VI MÅ HJELPE VIETNAMSKS BARN

APPELL FRA CARITAS — OSLO

I all den nød og alle de redsler som forekommer i verden i dag, er det et eneste lyspunkt: Den følelsen av fellesskap som preger det internasjonale hjelpearbeid. Vi er alle forferdet over krigen i Vietnam. Vi er livredde for at krigen skal utvides. Innerst inne er vi livredde for at vi selv kan komme til å lide samme skjebne som vietnameserne, med oppløste familier på flukt fra bomber, granater og terrorhandlinger, menn som faller og barn som mister foreldre og hjem. Kanskje er det nettopp denne felles redsel som er årsaken til at vi også

vil være sammen om å yte felles hjelp til de ulykkelige.

Aansett tro og politisk oppfatning vil vi være med på å hjelpe. Og vi vil hjelpe rasjonelt, vi vil at hjelpen skal bli satt inn straks og med minst mulige omkostninger. Dette er grunnen til at biskopen gjennom sin organisasjon Caritas Oslo (hvori innlemmet Katolsk Flyktningshjelp) i disse dager har satt inn en katolsk aksjon i Landsinnsamlingen for Vietnam med det formål å skaffe tilveie kondensert melk til de vietnamesiske barn som dermed kan reddes fra sultedøden.

Det er tohundretusen barn, og det te mål er å skaffe 25 000 kasser melk. Landsinnsamlingens kontrollutvalg forskutterer et beløp for at hjelpen skal komme hurtig. Nå står det til oss å samle inn til Landsinnsamlingen et noenlunde likedant beløp. Det vil synes på giroblankettens løpenummer om vi klarer dette! Vi ber om oppslutning om vår aksjon fra alle som har den samme tro: nemlig at Gud bruker menneskehender når han skal hjelpe oss mennesker når vi er i legemlig nød.

Harald Taxt
Caritasleder.

Det II. Vatikankonsil er fullført

NOTATER FRA DE SISTE UKERS AKTIVITET

● NORSK KOMMISSJON FOR MASSEMEDIA ● NYE KONSILTEKSTER I NORSK OVERSETTELSE ● BISKOP GRAN MEDLEM AV TO SEKRETARIATER

«St. Olav»s julenummer vil inneholde en artikkel av biskop John W. Gran om kirkemøtet som om noen dager blir høytidelig avsluttet i Peterskirken. Inntil da må vi nøye oss med bruddstykker av det som foregår disse siste dagene. Vi får hauger med avisstoff fra mange kanter, telegrambyråstoff, kommentarer osv., men det er likevel ugjørlig fra Oslo å summere opp de siste begivenhetene for det er votert over de siste store dokumentene og de er endelig promulgert.

*

Først to små nyheter her hjemmefra, som hører hjemme i denne spalten:

Fire konsiltekster fra denne fjerde og siste sesjon blir oversatt til norsk, den første vil foreligge fra St. Olavs Forlag for jul, det er den dogmatiske konstitusjon om Åpenbaringen, «De Divina Revelatione». På nyåret kommer så etter hvert de oversatte tekstene til dokumentene om religionsfrihet, de ikke kristne religioner, legmanns-apostolatet og det såkalte Skjema 13, om Kirken i den moderne verden.

*

På et møte i Oslo den 24. november ble biskopens nye kommisjon for moderne massemedia konstituert. Skuespiller Rolf Sand ble valgt til formann, ellers består kommisjonen av Hallvard Rieber-Mohn O.P., Bergljot Nygård, Nils Heyerdahl og Åge Rønning.

Som kjent ble det besluttet på Konsilet at slike kommisjoner skulle opprettes i de enkelte bispedømmer verden over.

*

Konsilets generalsekretær Felici har meddelt at det siste plenums møte på Konsilet før avslutningen skal holdes denne lørdagen, den 4. desember. I dette møtet skal de

siste avstemninger om misjonene, prestene og Skjema 13 finne sted.

*

Biskop Gran er valgt som medlem av det nye Sekretariat for kontakt med ikke-troende, det som ledes av kardinal König. Biskopen er som kjent fra før av også medlem av Sekretariatet for de kristnes enhet.

*

Biskopens teologiske rådgiver og «St. Olav»s medarbeider, pater Raulin ble i en norsk avis nylig «forfremmet»

(Forts. n. side)

Julegaver!

Julekrybbefigurer fra 3.50 til 13.20. (Håndmalte gipsfig.)
Staller 19.—, 25.20, 26.80.
Komplett krybbe med stall, den hl. familie, et lam og en lykt, kr. 49.—.
Vakre julekort 0.75 og 1.— med konv.
Kunstkalendere fra 13.60 til 23.—.
Julekærten, dansk julehefte, 7.50.
Røde St. Ursulaglass 4.25, tilhørende 24-timers lys 1.—, 8-timers 0.50.
En enestående samling av gramfonplater!
Gods bøker, kunstgjenstander etc.

BEMERK: Fra o.m. onsdag 15. des. t.o.m. lille julaften åpent til kl. 18 — og fredag den 17. helt til kl. 20!

Benytt den kvelden til å høre plater eller velge bøker o.a. i ro og mak!

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 42 31 70

til paven s teologiske rådgiver. Undertegnede har i den anledning fått de vildeste dagdrømmer om en gang å bli titulert ved en feiltagelse som paven s re- d a k t ø r.

*

Fra spøk til alvor, og konsildebatten om de moderne våpen er såmen alvor; ubekreftede pressemeldinger hevdet forholdsvis tidlig i november at den nye teksten inneholder en sterkere fordømmelse av atomkrig og lagring av atomvåpen. Det har øyensynlig under debatten skjedd en utvikling og utdypning av mange konsilfedres syn på dette vanskelige punkt og man imøteser den endelige votering med spenning. Den 24. november holdt erkebiskop Hannan, en av de amerikanske talsmenn, et kraftig innlegg hvor han hevdet at Konsilet tar alvorlig feil når det fordømmer lagring av kjernefysiske maktmidler. Han har vært en av dem som kraftigst har forsvart retten til lagring.

*

* Redaktører fra den tyske katolske kirkepresse, en presse med millionopplag, har hatt kongress i Nürnberg. Ved denne anledning fikk man ifølge KAP, et lite innblikk i de katolske meddelelsesmidlers stilling i Tyskland anno 1965. Teknisk sett er alt perfekt, moderne lay out er tatt i bruk osv. Likevel hadde arrangørene av møtet innkalt til en «Selbstbesinnung» — en kritisk selvransakelse.

Et av hovedtemaene var den kirkelige presses stilling i forhold til episkopatet. Her lød det et nesten enstemmig krav om større frihet slik at denne presse ikke bare blir et talerør for biskopene, men talerør for kirkefolket. Den kirkelige

presse skal også utøve en presses kritiske funksjon.

Kardinal Döpfners representant på kongressen sa det slik idet han siterte sin biskop: «Vi ønsker ingen hoffpresse».

At friheten også må gjelde over for leserne ble også slått fast: «Vi må se i øynene at vi nødvendigvis taper abonnenter hvis vi skal fastholde en klar konsillinje,» uttalte flere redaktører.

I en spesiell audiens for de latin-amerikanske biskopene sa pave Paul samme dag at kommunismen er en ødeleggende fare for den sociale og økonomiske utvikling av Latin-Amerika. Han la til at kommunismen «søker og forbereder voldsomme revolusjoner som den eneste løsning på problemene». Pavens klare ord kom knapt en uke etter at Konsilet hadde godkjent en foreløpig tekst om den moderne verdens problemer som ikke inneholder noen fordømmelse av kommunismen. Over 400 biskoper ønsket en slik fordømmelse i selve dokumentet, men fikk ikke tilstrekkelig støtte.

*

Og endelig, en siste detalj fra det store nyhetsstoffet i disse dager omkring Konsilets avslutning:

En spesiell romersk-katolsk femmanns-delegasjon har deltatt i et møte i Istanbul med ortodokse eksperter. Partene har konkret gjennomgått den historiske bakgrunn for det store skismaet mellom øst- og vestkirken og pave St. Leo IX. og patriarken Michael Caerularius bannbuler.

A. R.

Kirkeguttekolet
ST. HALLVARD-GUTTENE

Dir. ØISTEIN VOGT
Enerhauggt. 3 - Tlf. 68 55 82

Skriftlig søknad.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Søndag 5. desember: Retrett i St. Josephs Kapell fra kl. 9.30—14.
Leder Monsignore Gorissen.
Alle katolske damer er velkomne.

Onsdag 8. desember: Høymesse med felleskommunion i St. Olavs kirke kl. 19.

Søndag 12. desember: Patronatsfest i foreningslokalet etter aftenmessen kl. 19.
Tegningsliste utlagt på St. Josephs Institutt.
Listen inndras torsdag 9. desember.

DE SMÅ JESU SØSTRE

i Oslo trenger større plass og ville være takknemlige om venner eller bekjente kunne skaffe en 3—4 værelses leilighet. Gjerne oppussing.
Eventuelt bytte i en-værelses leilighet med stort kjøkken, gammel gård. Øst-gårdsdt. 1. Oslo 4.
Henvendelse St. Olavs eksp., Akersv. 5, Oslo 1.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Urlegt. 29 11, tlf. 68 08 68
Kontortid 12—13
mand., onsd., fred.

**LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSKE BISPEDØMME**
Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

**KATOLSK
INFORMASJON**

Studiebrev.
Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE
Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE
brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Bergen
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hønefoss
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia Hosp.	} Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tromsø
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

LESERNE SKRIVER

De som velger —
og de som velges

Herr redaktør.

Undertegnede som med noe mer enn «en liten smule har fulgt med i tysk debatt og i forholdet mellom de to store religionsgruppene og de politiske partier der de siste årene», tillater seg å legge frem noen beskjedne bemerkninger om artikkelen i St. Olav Nr. 21/1965 s. 338-39 «Tyske katolikker i valg».

Som vi her får opplyst var det altså en «lang, noe kjedelig og for enkelte ganske unormal forlovelse» som tyske katolikker hadde inngått ved å gi sin stemme til et parti som reiste Vesttyskland fra en ruinhaug i 1945 opp til en i dag internasjonalt anerkjent rettsstat, et pålitelig demokrati og et land som ikke akkurat spiller den ringeste rolle i verdensøkonomien. Alt det som hittil ble oppnådd på alle de nevnte områder, var kun mulig takket være de mange ansvarsbevisste kristelige velgeres trofasthet, og det ikke bare da de hadde det dårlig, men også siden da det begynte å bli bedre. Og det var også kun mulig fordi CDU eide statsmenn av internasjonalt format, folk som man kunne og kan stole på. (Forts. n. side)

En praktfull gavebok til rimelig pris!

KUNSTEN I KIRKENS HISTORIE

av

Amund Myhre,
Svein Ellingsen og Hampus Huldt-Nystrøm

Hovedredaktør Trygve Dokk

221 sider med ca. 80 illustrasjoner hvorav 4 i fulle farver.

Innb. kr. 35,—.

«Det hele er så fint gjort at det er rent betagende, samtidig som fremstillingen virker grundig overbevisende»

Bernhard Stokke.

«En festlig bok! Sjelden vakker i sin oppsetning og rikt illustrert».

Agnar Sandvik.

Vi gleder oss til nå å legge denne smukke og givende bok i hendene på våkne unge mennesker.

... For nå er det viktig at denne boken kommer dit den trenges!

Karl Hafstad i Vår Kirke.

STEENSBALLE

HØNEFOSS

Hønefoss Glassmagasin

CHR. LARSEN

A. HENRIKSEN

Godt utvalg i kolonial

Tif. 695

TH. GRANUM

Skotøyforretning

Tif. 219 HØNEFOSS Tif. 219

ALF HELGESEN

Elektrisk forretning

Tif. 185 — 430

Mineralvann og øl
A/S HØNEFOSS BRYGGERI

Agenter for

Nora Fabrikker A/S
Farris A/S
Frydenlunds Bryggeri
A/S Ringnes Bryggeri
A/S Schous Bryggeri

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

DRAMMEN

TYRILYS

1/5 TYRI
FABRIKKER

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

CDU heter «kristelig demokratiske union». Det er tre ord som hvert har sin vekt og sin uhyre betydning, især når man betrakter dem på bakgrunn av det som var politisk program før! I 1945 gjaldt det å fornye Tyskland på et kristelig grunnlag. Dette vil nok alle være klar over som vet hvorhen den tidligere ukristelige politikk hadde ført. Og det skulle nå bli et virkelig demokrati. Men for å få dette opprettet, inngikk de mest ansvarsbevisste tyske katolikker hin iflg. Rønning «kjedelige og for enkelte ganske unormale forlovelse» med både katolske og ikke-katolske politikere, nemlig den protestantiske delen av CDU. Ja, dette og nettopp dette var «en nødvendig frigjøring og fornyelse av (ikke bare mange, men heldigvis de allerfleste) tyske katolikkens politiske interesse og ansvarsfølelse». Vi som på noe nærmere hold enn Rønning synes å ha fått erfare kampen mellom det forhenværende «Sentrum» (det rent katolske parti under Weimarrepublikken) og den nye kristelig demo-

kratiske «union» i tiden etter den annen Verdenskrig, vi vet hvilket modig skritt fremover disse katolikkene gjorde da de sluttet seg til denne «union». Og det var for 20 år siden, — iflg. Rønning en «lang og noe kjedelig» tid. Altså 20-års stabilitet og kontinuitet i Tysklands gjenoppreisning virker nå «kjedelig»! Og de som akter å holde fast ved den kurs som CDU styrte det tyske folk, må nå få høre av Rønnings munn at det er på tide å foreta en «nødvendig frigjøring og fornyelse (!) av sin (katolikkens) politiske interesse og ansvarsfølelse (!)». Frigjøring — fra hva og til hva?

Det tyske folk, og især de mest ansvarsbevisste, har jo til syvende og sist fått erfare hva det kan bety når man synes å kunne innlate seg med politiske eventyr. Jeg vet ikke til hvilket parti Walter Dirks, Carl Amery og Heinrich Böll har gitt sin stemme ved siste valg i september. Men det ene tror jeg å vite: Hvis deres politiske grunnsyn ville bli gjeldende i tysk

politikk, især også i forsvarspolitikken, så ville ikke bare Vesttyskland, men også et og annet naboland forlenget ha blitt et billig bytte for dem som øst for Berlinmuren og piggetrådgrensen ligger på lur og venter på det gunstige moment da de kan innkassere Vesttyskland — jo billigere dess bedre. Jeg er sikker på at hverken Dirks eller Böll ønsker et kommunistisk regime i Tyskland, men jeg gjør dem sikkert ikke urett når jeg antar at de ikke har et øre til overs når det gjelder å gjøre noe for at kommunistene ikke skal komme til å «overta». Og på dette punkt er de altså iflg. Å. R. «frigjorte og fornyede . . . i sin politiske interesse og ansvarsfølelse». Det samme gjelder de mange katolikker som

KRISTIANSAND S.		
 <p>ALT I SKILT Elektro-teknikk Industri — Militær Skip — Sykehus Reklame — Varemesse</p> <p>Gravør Trygve Køhn Kristiansand S.</p>	<p>IVAR FØRELAND BAKERI - KONDITORI Tif. 21 732 - 24 335</p>	<p>SIGURD SØRENSEN Begravelsesbyrå Holbergsgt. 15 — Tif. 22 153 — 25 717 Egen likbil for transport</p>
	<p>AGDER MEIERI Kristiansand S.</p>	<p>AGDER SAMSLAKTERI Tif. 21 300 - 22 033 Kristiansand S.</p>
<p>KRISTIAN FRIVOLD Kjøtt & Pølsevarer Tif. 22 175 — Kristiansand S.</p>	<p>DET LIGGER I NAVNET TAPET FÅR DE HOS TAPET OG KUNST Tollbodgt. 15 a - Tif. 23 930</p>	
<p>CHRISTIANSANDS BRYGGERI</p>	 <p>BORGEMYR GABRIELSEN BLIKKENSLAGERVERKSTED</p>	
<p><i>G.M. Haugland</i> BOKHANDEL PAPIRHANDEL Kontormaskiner — Fyllepennservice Tif. 22 108 — 24 109</p>	<p>OSKAR PEDERSEN % Kolonial engros Spesialfirma for leveranser til restauranter, hoteller, sykehus etc. Sentralbord 29 516</p>	
<p>SJØLYST ENGROS KRISTIANSAND S. Telefon 29 555</p>	<p><i>W. Nørgaard Jensen</i> FRUKT- OG GRØNNSAKFORRETNING</p>	

iflg. Rønnings oppgaver har valgt SPD, og det i mer eller mindre katolske strøk. Man skulle tro at Rønning visste noe om de mange katolikker som i det hele tatt ikke lenger «praktiserer» (nettopp i Rhinlandet). Disse er mye mer enn «minst hver tredje katolikk», — dessverre! Men likevel må etter R's beregninger også mange av dem ha gitt stemmen til CDU, hvis de ikke ga den til FDP eller de andre småpartier. Hva altså med de andre katolikker som valgte SPD? Tror Rønning for alvor at disse valgte dette parti fordi de ville «engasjere» seg der som «katolikker»? Og selv om mange av dem skulle ha vært av den mening: «Akk, de har jo det 'Godesberger program', — og de har til og med besøkt paven — tenk! —, og de har sogar gratulert de tyske biskoper med deres erklæring før valget, — altså kan det dog overhodet ikke være så slemt, — la oss gi dem vår stemme!» — Altså selv om de som *valgte*, kunne ha vært av denne tro skyldige oppfatning, — de som *ble valgt*

«ST. OLAV»s JUL 1965 - BESTILL IDAG!
 Bladets 32 siders julenummer i vakker spesial-utgave som julehilsen til venner og kjente. Rikt illustrert.
 Bidrag av bl. a.:
 SIGRID UNDSET - FRANCOIS MAURIAC - BISKOP JOHN WILLEM GRAN
 VERA HENRIKSEN - ROLF JACOBSEN - FINN D. THORN - LARS ROAR
 LANGSLET - MGR. PETER SCHINDLER - JOHANNA SCHWARZ - ÅGE
 RØNNING - HALLVARD RIEBER-MOHN.
 Pris kr. 2.—.

Send bestillingen **idag** til
ST. OLAV BOKHANDEL
 AKERSVEIEN 5 - OSLO 1

av dem, har en annen! Såvidt — nettopp i Rhinlandet.

Såvidt meg bekjent står ikke en håndfull representanter av dette parti aktivt i en av de to kristelige konfesjoner og følgende er de heller ikke det minste interessert i å ivareta sine «katolske» velgeres «kristelige interesser». Men disse velgere synes altså iflg. Rønning å ha foretatt den «nødvendige frigjøring og fornyelse

av sin politiske interesse og ansvarsfølelse». *Pater Athanasius Kulbach SSCC*
 Levanger.

ARENDAAL

HUGO A. JOHNSON

Murmester & Entreprenør

ARENDAAL		
AAGE BREKKE Arendal Ur og optikk Telefon 22 595	SHELL — ARENDAL TELEFONER: Kontor 22 013 Anlegget 21 848	OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tif. 21 958 Havstad, Arendal
S. JONSSON A/S Kolonial Tif. 21 394 - 21 397	Glassmester W. SJØEN Tif. 2862	 Tif. privat 2428 VALESEN RØRLEGGERFIRMA - Tif. 21 301
INGEMANN ELLINGSEN Manufakturforretning Tif. 21 470	JOHAN L. DAHLBERG Blikkenslager Tif. 23 599	GJERULDSSENS BOKHANDEL Kirkegaten Tif. 21 762 Alt i bøker og papir
KARL HOLM Slakter og pølsemakerforretning Tif. 21 134	MØRLAND-SKO Tif. 22 802 Selvvalgsforretning	HELENE JACOBSEN Garn, Trikotasje og Babyutstyr Havnegaten - Tif. 21 49 - Arendal
 Radionette De kjøper trygt hos <i>Elling JORKJEN & Co</i>	ARENDAALS BRYGGERI og MINERALVANDFABRIK A/S	ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tif. 21 756 - Arendal - Tif. 22 460
OLAV BEISLAND (Ingv. Jenssens Effif.) Kirkegaten Kolonialforretning Telefon 1280 - 2831 - 2713	RASMUS TALLAKSEN A/S Konfeksjon - Manufaktur Telefon 21 068	EINAR JOHNSEN CENTRUMGÅRDEN Telefoner 22 759 - 21 014 - 21 110 Jernvarer - Kjøkkenutstyr

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

OSLO

E. M. JACOBSEN
Bakeri & Conditori
Akersgt. 67

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning
Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36
Privat 55 77 87 - 69 43 72

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN

i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15,—
Flerfarget kr. 18,—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Galligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

WISBECH
ARTISERSELSKAP
MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

NOENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

HØYESTERETTSADVOKAT
GEORG LOUS
DRAMMENSVERN. 4 - OSLO